

ชื่อดอก

"ซวงไซหะ"

ดอกไม้ในพระราชวังอิมพีเรียล

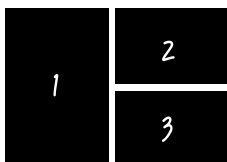
กัญญา มัทซึโอะ

◀ Nihon Suisen กลีบขาว แตรตรงกลางเหลืองเป็นสายพันธุ์ที่พบได้ทั่วไป

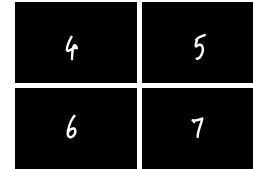
"ซวงไซหะ" (水仙) เป็นดอกไม้

จำนวนไม่กี่ประเภทที่บานงัดงามในช่วงฤดูหนาวตั้งแต่ราวเดือนธันวาคมไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ กลีบดอกสีขาว มีใจกลางคล้ายแตรสีเหลืองบ้าง หรือเป็นสีเหลืองทั้งหมดบ้าง มักออกเป็นช่อสั้นๆ และจะก้มหัวลงด้านล่างหรือหันหน้าไปด้านข้าง แฉมด้วยใบยาวเรียวยาว 1-5 เซนติเมตร ลำต้นสูงราว 20-40 เซนติเมตร มักอยู่รวมกันเป็นกอใหญ่ๆ โดยหัวขนาดเท่าไข่ไก่ และรากจะแผ่ลึกที่ชั้นใต้ดิน หัวของมันหน้าตาคล้ายหัวทิวลิปมาก แต่จะแตกต่างกันตรงที่เมื่อลงหัวครั้งเดียว ก็จะออกดอกให้ชมทุกปี ไม่เหมือนทิวลิปที่ดอกจะเล็กลงและท้ายสุดไม่ออกดอกเลย ดังนั้น ในช่วงฤดูหนาว เราจึงพบเห็นทุ่งดอกซุยเซินได้ทั่วไปในญี่ปุ่น

1. Narcissus cv. Ultima มีถิ่นกำเนิดในยุโรป และแถบเมดิเตอร์เรเนียน แตรสีส้มบานช่วงมีนาคม
2. Suite pomponette ซุยเซินแบบกลีบซ้อนบานราวมีนาคมถึงพฤษภาคม
3. ช่วงมีนาคมจะมีซุยเซินหลายพันธุ์บานสีส้มดงาม

4. *Narcissus jonquilla* พบได้ทั่วไป
5. พันธุ์กลีบซ้อนบานเต็มทีหัวจะห้อยลงล่าง
6. ลงหัวไว้เท่านั้น ปีต่อไป ก็มักจะทยอยบานตามลำดับ
7. ชูยเซน โมโนฟิลีส สีขาวใส กลีบบานกลมเหมือนกระโปรงส้ม

ชื่อทางวิทยาศาสตร์ของมันคือ *Narcissus tazetta* ซึ่งมาจากชื่อของเด็กหนุ่มรูปร่างหน้าตางดงามในเทพนิยายกรีกที่มีชื่อว่า Narkissos ผู้หลงใหลในรูปร่างหน้าตาของตนเองที่สะท้อนบนผิวน้ำ แต่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนได้จนท้ายสุดก็ต้องพบกับความตาย หลังลาโลกไปเขาได้กลายเป็นดอกไม้ *Narcissus* หรือ “ชูยเซน” ซึ่งโดยทั่วไปชอบขึ้นบริเวณที่ชื้นริมน้ำ

ชูยเซนมีถิ่นกำเนิดแถบประเทศริมทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ผ่านเข้ามาในญี่ปุ่นในสมัยมุโรมะจิ (ค.ศ.1336-1573) จากประเทศจีน ชื่อชูยเซนก็เป็นการเรียกตามตัวหนังสือจีนในสำเนียงญี่ปุ่น หมายถึง “เทพในน้ำ” นอกจากชื่อ *Narcissus* แล้ว คนส่วนใหญ่มัก เรียกมันว่า ดอกแดฟโฟดิล (*Daffodil*) ซึ่งนักพฤกษศาสตร์อธิบายว่าเป็นสายพันธุ์เดียวกัน ไม่ต่างกันเท่าใดนัก เพียงแต่แดฟโฟดิลจะมีแตรตรงกลางใหญ่ และเป็นสีเหลืองทั้งหมดเป็นส่วนใหญ่ **ทุกวันนี้ดอกชูยเซนแยก**

เป็นหลายต่อหลายประเภท และเป็นดอกไม้ที่นิยมนำมาแต่งสวน เพราะเลี้ยงดูง่าย มีกลิ่นหอม และยังถูกนับเป็นหนึ่งในสี่ดอกไม้มงคลในฤดูหนาว “เซทชูชิยู” (雪中四友) อันได้แก่บ๊วย คาเมลเลีย Winter Sweet (Robai) และชูยเซน แต่กลับไม่พบชื่อของชูยเซนในเพลงกลอนโบราณ “มันโยชู” เลยแม้แต่เพลงเดียว จนกระทั่ง Matsuo Basho กวีชื่อดังนำมาแต่งเป็นกลอนในสมัยเอโดะ (ค.ศ.1603-1868)

เรื่องเล่าที่น่าสนใจเกี่ยวกับชูยเซนเท่าที่ค้นเจอเป็นเรื่องราวที่น่าประทับใจ เมื่อสมเด็จพระจักรพรรดินิมีโกะเสด็จเยี่ยมผู้ประสพภัย สีนามิจำนวน 2,700 รายที่หลบภัยอยู่ในโรงยิมที่เมืองเซนไดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อวันที่ 27 เมษายน ค.ศ.2011 ระหว่างที่พระองค์และสมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะทรงปฏิบัติภารกิจกับผู้ประสพภัยที่มาขอเข้าเฝ้า พลันมีหญิงวัยกลางคนๆ หนึ่งที่บ้านของเธอถูกสึนามิพัดพาไปได้ นำช่อดอกชูยเซนที่เพิ่งเก็บมาจากสวนหน้าบ้านที่เหลือแต่ซาก

บ้านมาถวายพระองค์ ซึ่งพระองค์ทรงรับไว้และทรงเยี่ยมพระสรวลชอบคุณตอบ ครั้งนี้นับเป็นครั้งที่สองที่ได้ยินเรื่องราวของสมเด็จพระจักรพรรดินีกับดอกชูยเซน ก่อนหน้านั้นเมื่อราว 21 ปีที่แล้ว พระองค์ได้ทรงนำช่อดอกชูยเซนที่บ้านในสวนข้างที่ประทับในพระราชวังอิมพีเรียลไปวางที่กองซาก

◀ ชูยเซน โมโนฟิลีสบานอยู่ริมน้ำชอบที่ขึ้น

8	9
	10

- 8. แตรสีเหลืองตรงกลางดอกคือเอกลักษณ์ของชวยเซน
- 9. ชมกันใกล้ๆ
- 10. พันธุ์ Snow Drop เติบโตออกมาจากพื้นดินใหม่ๆ

สิ่งปรักหักพังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่เมืองโกเบเพื่อรำลึกถึงผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นมาก่อน

ถึงแม้ชวยเซนจะเป็นดอกไม้ที่ไม่อลังการ สีสันเรียบง่าย แต่ความอ่อนโยนของมันตามความหมายดั้งเดิมว่า "มิตรภาพ" ก็สามารถสร้างความประทับใจให้คนรอบข้างได้ และที่สำคัญคือมันเป็นดอกไม้ที่แข็งแรงทนทาน แม้ในอากาศที่หนาวเย็นหรือแม้ในสภาพที่บ้านเรือนเสียหายพังทลายจากสึนามิ มันก็ยังออกดอกได้ทุกปี แหล่งชมดอกชวยเซนที่มีชื่อเสียงในภูมิภาคคันไซ

1) **ริมทะเล Shirasaki-kaikan** จังหวัดวาคายามา ดอกชวยเซนกลีบซ้อนราวหนึ่งหมื่นต้นที่ขึ้นเองตามธรรมชาติมีกิบานางดงาม

ตัดกับสีฟ้าของทะเลจากประมาณต้นเดือนมกราคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ บริเวณดังกล่าวยังเป็นจุดชมวิวพระอาทิตย์ขึ้นตัดกับโขดหินปูนรูปร่างแปลกประหลาดเรียงรายกลางทะเล

2) **Suisen no Oka** หรือเนินดอกชวยเซนที่ใกล้ๆ ที่ว่าการหมู่บ้าน Chihayaakasaka-mura ในโอซากา ดอกชวยเซนราวห้าหมื่นต้นบานสะพรั่งจากต้นเดือนมกราคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

3) **Suisen no Oka** เนินดอกชวยเซนจำนวนราวหนึ่งแสนต้นบนพื้นที่ประมาณ 40 เฮกตาร์ที่เมืองอาราจิ จังหวัดเฮียวโกะบานงดงามระหว่างกลางเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนเมษายน

11	13
12	

- 11. เรียงรายกันรับแดดยามเช้า
- 12. แย่งกันบานจนบางกอล้มไปทั้งดอกทั้งต้น
- 13. พันธุ์ Snow Drop หลังบานได้ลึกลับพร้อมหน้าพร้อมตา